

EVOLUCIÓ TRIMESTRAL DELS PROGRAMES DE DDR DURANT 2006

1r trimestre (gener-març 2006)

Iniciatives internacionals

L'aspecte més transcendent en matèria d'iniciatives internacionals de DDR procedeix del **Consell de Seguretat de l'ONU**, que va adoptar una resolució¹ que instava tots els grups armats d'oposició que operen a la regió dels **Grans Llacs**, el rwandès FDLR, les FNL (Burundi) i l'LRRA (Uganda), a lliurar les seves armes de forma incondicional. A la vegada, el Consell de Seguretat va subratllar la **necessitat que tots els Estats de la regió procedissin al desarmament i a la desmobilització** dels grups estrangers i les milícies locals i cooperessin entre ells i amb les Nacions Unides en la seva repatriació o reassestament.

En un altre ordre de coses, el **Govern de Suècia** va finalitzar el seu projecte de l'**Iniciativa d'Estocolm** amb la presentació del seu **informe final**². Aquesta Iniciativa va començar al novembre de 2004 amb l'objectiu de revisar les pràctiques actuals en matèria de DDR, observar els reptes pendents i realitzar noves recomanacions sobre això, per tal de desenvolupar una concepció de DDR amb la identificació dels seus límits i la relació amb altres iniciatives en contextos de rehabilitació postbèl·lica. Cal també recordar que el funcionament d'aquest projecte ha estat a través de la divisió en tres grups temàtics, els quals també han servit de referència per realitzar les següents recomanacions:

Recomanacions sorgides de la Iniciativa d'Estocolm sobre els programes de DDR

DDR en els processos de pau:

- Creació d'una **situació sostenible** caracteritzada per una **seguretat suficient** i les mínimes condicions bàsiques per al **desenvolupament pacífic a llarg termini**.
- Provisió d'una **estructura global de seguretat** durant la transició política i **identificació de la rellevància del DDR**.
- Creació de **mecanismes flexibles** per incloure la informació sortint durant el procés.
- Consideració del fort **component polític del procés de pau**.
- Establiment d'un **equip consultiu internacional** per assistir a les negociacions.
- Foment del **lideratge** des de les **institucions estatals**.
- Foment de la **transparència** en la **presa de decisions**.

Reintegració i construcció de pau:

- Diferenciació seqüencial entre la fase de **reinserció** (transicional el primer any) i **reintegració** (mitjà-llarg termini).
- Provisió de "**xarxes transitòries de seguretat**" en la fase de reinserció, focalitzada en els antics combatents.
- Foment i desenvolupament de la **dimensió de gènere**.
- Estimulació del **sector empresarial privat** i de la **societat civil estatal** a través de les polítiques i incentius necessaris.
- Disseny i implementació dels programes de DDR en relació amb les mesures de **justícia transicional**.

Mecanismes de finançament del DDR:

- Compromís amb una estructura de **finançament global** en **fórmules pluriestatals**.
- Adopció d'una **actitud pacient** i **no pressionadora** amb els donants fins que no s'assegurin les **condicions polítiques i de seguretat**.
- Adopció de **decisions institucionals** en la **gestió del finançament** en funció de les actuals competències.
- Consideració de la **seqüenciació dels instruments de finançament** en funció de les seves procedències i constreyniments legals.
- Suport dels membres de la **comunitat internacional a les seves contraparets nacionals** a través d'un **procés de planificació**, per a així evitar possibles buits.

¹ Vegeu tota la resolució a <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N06/226/48/PDF/N0622648.pdf?OpenElement>

² Stockholm Initiative on DDR: *Final Report*, en <http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/03/52/81/691ce8d1.pdf>

Anàlisi dels programes de DDR durant 2006

- Impuls d'un major treball en la recopilació d'**informació per a una major transparència**.
- Finançament des de la **Comissió de Consolidació de la Pau** com una contribució significativa.

Per altra banda, l'**Escola de Cultura de Pau** va presentar una **anàlisi comparativa** dels 20 casos actuals on es dona un programa de DDR, incloent-hi dos que estan en fase exploratòria (Costa d'Ivori i Haití). Aquesta anàlisi és fruit de la realització d'unes **fitxes analítiques** de cadascun dels contextos³. Respecte a l'anàlisi comparativa, són diversos els paràmetres que es tenen en compte: des del procés de pau i de reconstrucció postbèlica on s'emmarca, la disparitat de quantitat i grups per desmobilitzar, el tracte als grups de major vulnerabilitat, i el cost o la durada d'aquest tipus de programes, entre d'altres aspectes.

Principals resultats de l'anàlisi comparativa dels programes de DDR actuals

- 1.129.000 persones estan participant en aquests moments en algun dels diferents programes de Desarmament, Desmobilització i Reintegració (DDR) existents a 20 països.
 - Un 42% d'aquestes persones són membres de FFAA que han iniciat una reducció d'efectius en finalitzar un conflicte armat, un 37% pertanyien a **milícies armades**, un 14% a **guerrilles** i un 6% a **grups paramilitars**.
 - Prop d'un 10% d'aquests efectius són menors-soldat.
 - **Dos terços dels excombatents pertanyen a països africans**, que es perfila com el continent amb major nombre de països amb programes d'aquest tipus.
- El cost total dels 20 programes assenyalats és de gairebé 2.000 milions de dòlars, amb una mitjana de 1.686 dòlars per persona, encara que amb notables diferències segons els països.
 - El Banc Mundial i la UE són els organismes que contribueixen amb més recursos al finançament d'aquests programes, mentre que Japó, EUA, Països Baixos, Canadà i Regne Unit, són els països amb majors contribucions individuals.
 - Les grans dificultats que tenen molts països per obtenir el finançament necessari per desmobilitzar els antics combatents, i tot i que el **desarmament i la reintegració social de més d'un milió de persones equival només al 2% de la despesa militar mundial**.
- Excepte a Colòmbia, a la resta de països la desmobilització de grups paramilitars ha anat en paral·lel a la desmobilització de la resta de grups armats, com a resultat d'acords polítics globals.
 - Els riscos derivats de la **tardança en engegar-se aquests programes després de signar-se un acord de pau**, ja que molts d'ells no comencen fins haver transcorregut un any.
 - La mitjana mundial és d'**una arma lliurada per cada dues persones que es desmobilitzen**.
 - El temps mig d'un programa d'aquest tipus és de tres anys i mig, sent la fase de reinserció i reintegració la que dura més temps (un mínim de dos anys).
 - La fase inicial de desarmament s'allarga en més d'un any en la majoria dels casos, ja sigui per falta de fons, per mala planificació o per altres motius.
- Quant a l'**aplicació de mesures de justícia i reparació** en aquests països, quan totes les parts enfrontades concorden un cessament d'hostilitats i l'inici d'un nou cicle polític, **pot produir-se un context psicosocial favorable a l'amnistia, el perdó i la reconciliació**.
 - Si només es desarma una part dels actors, aquest context no pot produir-se de la mateixa forma, en no poder-se tancar el cicle de violència.

³ Tant l'estudi comparatiu com les fitxes analítiques de cada cas estan disponibles a <http://www.escolapau.org/castellano/programas/ddr.htm>

Anàlisi dels programes de DDR durant 2006

Esdeveniments més rellevants del trimestre

La següent taula mostra l'evolució dels **principals contextos amb programes de DDR** en marxa durant els últims tres mesos:

Taula 6.1. Països que han estat objecte d'atenció internacional en matèria de DDR	
ÀFRICA	
País	Comentari
Angola	Els Països Baixos van anunciar el suport del seu Govern al procés de reintegració d'antics combatents, així com al de desminatge. A més, es va iniciar el registre dels excombatents desmobilitzats a la província de Cunene, al sud del país, en nom de la seva reintegració social i per a la creació de condicions més segures a la zona. Finalment, la Delegació Municipal d'Antics Combatents i Veterans de Guerra de Luanda va anunciar la realització de diversos cursos al centre de formació professional. Aquests cursos beneficiaran uns 144.000 antics combatents.
Burundi	Anunci de l'inici de l' última etapa de la fase de desmobilització , amb 5.000 antics combatents. L'ONUB va assegurar que les Forces de Defensa Nacionals s'han reduït fins a 25.000 efectius, tal com estava estipulat, mentre que 20.000 excombatents, incloent-hi els menors-soldat, han retornat amb les seves famílies. Per la seva banda, 11.000 antics milicians, incloent-hi 7.000 que pertanyien als <i>Guardiens de la Paix</i> , van rebre els seus pagaments per desmobilització. No obstant això, els problemes de reemborsament del BM han provocat el retard en la planificació inicialment prevista.
Costa d'Ivori	El Primer Ministre, C. Konan-Banny, va presentar al President, L. Gbagbo, la planificació per al desarmament , la reunificació i la realització d'eleccions al país abans de final d'octubre de 2006. El document va ser lliurat pel Grup de Treball Internacional (GTI) , que va instar a iniciar sense retard el desarmament i la identificació de la població en nom del procés de pau i de reconciliació. Aquesta postura és la mateixa que mantenen els mediadors internacionals, encara que els grups armats situats al nord del país no semblen disposats a lliurar les seves armes fins que no es resolgui el seu estatus de ciutadania.
Libèria	El Representant Especial del Secretari General de l'ONU, A. Doss, va advertir de la necessitat de reforma del sector de seguretat , assegurant que es tracta d'una de les prioritats més importants per al Govern i la comunitat internacional. Així mateix, va assegurar que la reducció eventual dels efectius de la UNMIL dependrà del desenvolupament de la capacitat del mateix sistema de seguretat nacional. Per altra banda, el Govern del Japó va contribuir amb 6,7 milions per a la UNICEF i més concretament per a la provisió d'ajuda a uns 5.000 menors desmobilitzats, associats amb els grups armats.
RD Congo	El BM va instar a les autoritats estatals, especialment a les estructures militars, a assumir les seves responsabilitats en el procés de DDR . De la seva banda, la Comissió Nacional de Desarmament i Reinserció social (CONADER, per les seves sigles en francès) va inaugurar un nou centre d'orientació amb la finalitat d'acollir cada excombatent que desitgi tornar a la vida civil durant un període d'un any. Així mateix, uns 300 antics combatents de les milícies Mai Mai van protestar a causa de les irregularitats i la lentitud en els procediments d'admissió . Finalment, un informe ⁴ de l' <i>International Crisis Group</i> (ICG) va advertir de la necessitat de dur a terme una reforma del sector de seguretat , assenyalant les enormes diferències salarials i d'incentius existents entre la desmobilització de combatents respecte a la baixa proporció destinada a la millora en la gestió de les FFAA i policials i denunciant la falta de coordinació de les missions policials i militars de la UE.
Rep. Congo	El Banc Mundial i el Govern van signar un acord valorat en uns 17 milions de dòlars per al procés de DDR d'uns 30.000 combatents . Aquest acord va suposar una retallada de set milions respecte a la demanda realitzada pel govern al febrer de 2005.
Sudan	El Comitè per al DDR al país va signar un Memoràndum d'Enteniment amb la xarxa d'organitzacions Voluntàries per la Pau i el Desenvolupament de la regió de Darfur. Aquest Memoràndum pretén mobilitzar totes les organitzacions que treballin conjuntament amb els grups armats de la regió.
AMÈRICA	
País	Comentari
Colòmbia	Constatació de la desmobilització massiva de diversos blocs de les AUC , arribant als

⁴ ICG: *Security sector reform in the Congo*, ICG, febrer 2006 a http://www.crisisgroup.org/library/documents/africa/central_africa/104_security_sector_reform_in_the_congo.pdf

Anàlisi dels programes de DDR durant 2006

	13.000 efectius, tants com entre 2004 i 2005, a més de 6.700 armes lliurades . El President, A. Uribe, va reconèixer que entre 15.000 i 20.000 reinsertats es podrien convertir en policies cívics, que cuidarien carreteres i estadis, sense estar armats. No obstant això, des de l'OEA es va afirmar que almenys 4.000 paramilitars desmobilitzats han tornat a les seves activitats delictives , a més de relatar la connexió d'aquests grups amb el negoci del narcotràfic i el control territorial per a l'exportació de cocaïna i contraban d'armes.
ÀSIA	
País	Comentari
Afganistan	Els membres de l'ANBP i la UNAMA, així com efectius de la policia local, a l' Afganistan , van seguir duent a terme el programa de recol·lecció d'armament dels grups armats (DIAG, per les seves sigles en anglès), que fins al moment ha aconseguit recol·lectar unes 17.000 armes des del passat mes de juny, més de 100.000 peces de munició i assolir el suport de diversos senyors de la guerra.
Indonèsia	L'OIM va mostrar el seu suport al procés de desmobilització amb una contribució de 8,6 milions de dòlars, realitzada pel govern del Japó.

Haití va tornar a ser centre d'atenció durant el trimestre i no solament per la celebració dels comicis electorals⁵. Mentre que es van anunciar nous operatius de seguretat a diversos barris de la capital (amb la constatació de nous morts), polítics i civils van criticar la **laxitud de la MINUSTAH** que ha portat a la **perpetuació de la inseguretat**, a pesar de dur un any i mig al país. La **proliferació descontrolada de les armes lleugeres** i els **reptes pendents per a la restauració de la seguretat humana** van ser novament tema de debat després de la publicació de dos informes al respecte. En aquest sentit, el centre d'investigació suís *Small Arms Survey* va actualitzar, a través d'un informe⁶, la **situació en matèria de seguretat humana i perspectives per al DDR al país caribeny**, que va viure un episodi simbòlic amb la realització d'un acte de lliurament d'armes voluntari a la localitat de *Martissant*. En aquest informe s'hi remarquen els grans reptes que encara queden per a la restauració de la seguretat humana i l'estabilitat nacional al país, instant a la ràpida realització d'un programa de DDR sostenible per a així garantir l'assistència humanitària al país. Finalment, diverses **organitzacions nacionals i internacionals** van llançar una **campanya per a la reducció de la violència armada**. Entre els seus objectius estan la sensibilització, mobilització i informació sobre les dimensions, causes i conseqüències d'una violència que afecta tots els actors de la societat haitiana.

⁵ Vegeu apartats de tensions i rehabilitació postbèl·lica.

⁶ Muggah, R.; Securing Haiti's Transition: Reviewing Human Insecurity and the Prospects for Disarmament, Demobilization, and Reintegration, Small Arms survey, febrer 2006, a <http://www.smallarmssurvey.org/OPs/OP14B-Haiti-English.pdf>